

- суми кореспонденцій рахунків бухгалтерського обліку;
- суми страхових виплат;
- вартість гарантійного ремонту;
- суми виставлених до оплати рахунків;
- обсяги поставок;
- суми у податкових деклараціях.

Застосування закону Бенфорда дозволяє не тільки виявляти аномалії у статичних даних, а і організувати постійний моніторинг операційної діяльності. При цьому оцінка даних можлива як у грошовому вимірі, так і у натуральних величинах. Закон Бенфорда формальний, тому всі перевірки в ході аудиту можуть бути повністю автоматизовані. У свою чергу, це дозволяє перевіряти абсолютно всі операційні дані без залучення додаткових людських ресурсів. Слід зауважити, що застосування закону Бенфорда ефективніше на об'єктах з великою та інтенсивною операційною діяльністю, оскільки він спрацьовує при аналізі великих масивів даних.

Аналіз даних на відповідність закону Бенфорда можна проводити як на папері вручну, так і з використанням пакетів прикладних програм, зокрема Excel. Світові виробники програмних продуктів для аудиту давно вбудували тести «за Бенфордом» у свої програми. За їх допомогою аудитор в лічені секунди може обробити величезний масив інформації, виявити аномальні результати та відібрати підозрілі операції для детального дослідження. На сьогодні досить популярні такі пакети програм, як FCL, IDEA, Active Data. В Росії аналогічні функціональні програми вбудовуються у програми Audit NET.

На жаль в Україні закон Бенфорда вітчизняними аудиторськими фірмами наразі не застосовується.

СТАТИСТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПОСІВНИХ ПЛОЩ ЗЕРНОВИХ ТА ЗЕРНОБОБОВИХ КУЛЬТУР В УКРАЇНІ

Свистун-Золотаренко Ліна Олександрівна,

кандидат економічних наук,

доцент кафедри статистики;

Андріуца Ірина Олександрівна,

магістрант, спеціальність «Прикладна статистика»,

Національна академія статистики, обліку та аудиту

Посівна площа є основною характеристикою використання головного засобу сільськогосподарського виробництва - землі. Від її розміру залежить обсяг виробництва продукції рослинництва, оскільки останній безпосередньо визначається розмірами посівної площі та врожайності сільськогосподарських культур. Статистика вивчає обсяги та структуру як загальних посівних площ, так і посівних площ окремих сільськогосподарських культур або культур, об'єднаних у

певні групи за характером використання (зернові, технічні, овочеві, кормові), способом догляду або за ботанічними ознаками. Динаміку посівних площ аналізують за фактичними розмірами посівів окремих культур і в цілому в поточному році щодо відповідних фактичних даних за минулий рік. При цьому використовують показники динаміки (абсолютний приріст, темп зростання, темп приросту) і способи визначення основних тенденцій розвитку в рядах динаміки.

В Україні й у всьому світі має місце підвищена увага до зернового господарства. Зернові культури займають найбільші посівні площі, що свідчить про їх виключно важливе продовольче, кормове і сировинне значення в економіці. Зерно і соломку багатьох зернових культур використовують як сировину у переробній промисловості. Із зерна виробляють крохмаль, спирт, пиво, декстрин, глюкозу, фітин тощо; із стебел - папір, целюлозу, деревний спирт, картон, поташ та ін. Соломку й половину зернових культур і стебла кукурудзи використовують як грубі корми. Зернові культури також забезпечують тваринництво зеленими кормами, силосом, сіном. Основне значення зернових культур полягає в тому, що вони є не тільки безпосередньо необхідними й незамінними продуктами харчування людей (хліб, крупи, макаронні, кондитерські та інші вироби), а й найважливішим фактором забезпечення людей висококалорійною їжею тваринного походження - м'ясом, салом, молоком, яйцями та іншою продукцією

В Україні вся посівна площа сільськогосподарських культур у 2017 році становила 26,9 млн га, що на 152 тис. га більше показника 2016 року. Зерновими культурами в цьому році засаджено 14,3 млн га, що становить 53% від всіх засаджених посівних площ. З них: ярі зернові та зернобобові культури (з кукурудзою) - 7,17 млн га; озимі на зерно - 7,15 млн га. У розрізі ярих зернових площі складають: пшениця - 177 тис. га; ячмінь - 1,59 млн га; овес - 199 тис. га; горох - 386 тис. га; кукурудза на зерно - 4,47 млн га; гречка - 154 тис. га; просо - 54 тис. га. Із озимих культур: озима пшениця - 6103 тис. га; жито - 169 тис. га; озимий ячмінь - 872 тис. га; озимий ріпак - 858 тис. га [1].

Основними напрямками статистичного аналізу посівних площ є: аналіз ходу весняної та осінньої сівби; аналіз якості сівби; вивчення структури посівних площ та їх змін у динаміці. Аналіз ходу сівби необхідний для здійснення оперативного управління посівною компанією, її успішністю і своєчасним розгортанням у районі, а також для контролю за виконанням в оптимальні терміни всіх посівних робіт, оскільки ці терміни мають винятково важливе значення для підвищення врожайності. При проведенні аналізу якості сівби визначається ступінь поширеності сортових посівів у загальній площі всіх посівів, а також окремих сортів, особливо найцінніших з них. Цей аналіз необхідний для контролю за впровадженням високоврожайних сортів як найважливішого так і найдешевшого джерела підвищення врожайності і збільшення валових зборів зернових культур. Аналізуючи зрушення структури посівних площ, обчислюють частку посівів однорічних культур або їх груп у загальній площі всіх посівів. Також у кожному господарстві структуру посівних площ визначають залежно від його ґрунтів, кліматичних умов, спеціалізації, забезпеченням основними і оборотними фондами, трудовими ресурсами, від розміщення господарства щодо заводів з переробки сільськогосподарської сировини, тощо.

Структуру посівних площ статистика вивчає не тільки за окремими роками, але й у динаміці за кілька років. В останньому випадку це дає змогу висвітлити зміни, що відбуваються у структурі посівних площ за досліджуваний період, тобто структурні зрушення за напрямками, за якими вони вивчаються. При аналізі структури посівних площ широко використовуються абсолютні й відносні показники, особливо показники структури і структурних зрушень. Як приклад розглянемо динаміку посівних площ зернових та зернобобових культур у загальній посівній площі України за період 2011-2016 роки (табл. 1, за даними [2]).

Таблиця 1

Загальна посівна площа та площа в Україні та площа під зерновими та зернобобовими культурами

Посівна площа	2011 р.		2012 р.		2013 р.		2014 р.		2015 р.		2016 р.	
	тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%	тис. га	%
Зернові та зернобобові культури	15723,8	56,8	15449,0	55,6	16209,9	57,2	14800,8	54,3	14738,4	54,8	14401,2	53,3
Загальна посівна площа	27670,5	100,0	27801,3	100,0	28329,3	100,0	27239,1	100,0	26901,8	100,0	27026,0	100,0

З табл. 1 видно, що площа посіву зернових та зернобобових культур у 2016 році порівняно з 2011 роком знизилась на 1322,6 тис. га. Також за розглянутий період в Україні частка посівних площ зернових та зернобобових культур у загальному обсязі посівної площі сільськогосподарських культур знизилась на 3,5 в. п. За останніми даними 2017 року, також відбулося незначне зменшення площ посіву зернових та зернобобових культур (на 100 тис. га), хоча загальні посівні площі збільшились на 152 тис. га.

Отже, хоча зернові культури мають важливе продовольче, кормове і сировинне значення в економіці країни, останнім часом перевага надається технічним культурам, найбільш популярними серед яких є цукрові буряки та олійні (соняшник, соя та ріпак). Так, площа посіву цукрових буряків у 2017 році становила 313 тис. га щодо 292 тис. га у 2016 році. Соняшником у 2017 році було засіяно майже 6,1 млн га, що на 0,5 млн га більше, ніж у попередньому році. У цілому з 2000 по 2016 рік в Україні приріст площ під цими культурами склав 206,7%. На сьогодні технічні культури займають 8,6 млн га або 32,2% у структурі посівних площ України. Перерозподіл посівних площ в Україні на користь зернових і технічних культур відбувся за рахунок зменшення площ під картоплею, овочами та кормовими культурами.

Міністерство аграрної політики та продовольства України продовжує роботу над проектами, що дадуть змогу збільшити площі зрошуваних земель, модернізувати технічну базу, створити ефективну мережу оптових ринків сільськогосподарської продукції як багатофункціональних логістичних комплексів. Статистичне забезпечення цих проектів є важливим джерелом інформації про стан і розвиток сільського господарства, а також інструментом для ефективного управління сільськогосподарським виробництвом. У свою чергу ці

заходи допоможуть зробити аграрний сектор України ще більш привабливим для потенційних інвесторів.

Список використаних джерел

1. Офіційний сайт Міністерства аграрної політики та продовольства України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://www.minagro.gov.ua>
2. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. - Режим доступу : <http://ukrstat.gov.ua> .

СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ СТАТИСТИЧНОЇ ОЦІНКИ ЯКОСТІ ЖИТТЯ НАСЕЛЕННЯ

Фурман Тарас Юрійович,

кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри бізнес-статистики та економічної кібернетики,
Донецький національний університет імені Василя Стуса

Однією з найважливіших комплексних характеристик рівня соціально-економічного розвитку країни є оцінка якості життя її населення. Прогресивне людство виводить питання підвищення рівня якості життя населення на пріоритетне місце серед завдань політики соціально-орієнтованих держав в усіх сферах. Держава повинна забезпечити рівень життя, який би відповідав світовим стандартам та задовольняв би кожну людину.

Оцінка та вивчення якості життя є складним завданням, яке повинно враховувати всі сторони життя сучасного суспільства, в тому числі економічні, соціальні, демографічні, політичні, культурні, ідеологічні та інші аспекти. Ширина та комплексність поняття «якість життя», що має охопити всі сфери буття людини та суспільства в цілому, врахувати не лише об'єктивні, а й суб'єктивні чинники умов життя, ускладнюють проблеми визначення цієї категорії, виявлення чинників впливу та комплексного оцінювання якості життя. Тому можна вважати, що в сучасних умовах ця категорія перебуває в процесі становлення та в царині наукових дискусій.

У праці «Якість життя населення України: суспільно-географічна концептуалізація» І. Гукалова пропонує групування визначень цього поняття у розрізі розуміння філософії, економіки, соціології, соціальної екології та медицини [1]. Антологію визначень наводять та аналізують у своїх працях також Ю. Когатько [2], І. Романюк [3], А. Ярчук [4] та ін.

Аналіз визначень поняття «якість життя» дозволяє зробити висновок, що для її вимірювання та вивчення необхідно використовувати такі комплексні характеристики, які б відображали не лише умови життя, добробуту, комфорту, безпеки, доступності освіти, культури, медичного обслуговування та ін., а і рівень задоволення чи незадоволення матеріальних, духовних, культурних тощо потреб